

DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

SKANDINÁVSKÉ TAŽENÍ

tažení proti Norsku a Dánsku

Důvod: 1. snaha získat norské fjordy, vybudovat zde přístavy pro hladinové loďstvo a německé ponorky - pro útok na Británii

2. volná plavba německých lodí po Baltském moři - možnost přechodu se Švédskem - dovoz železné rudy pro zbrojní průmysl

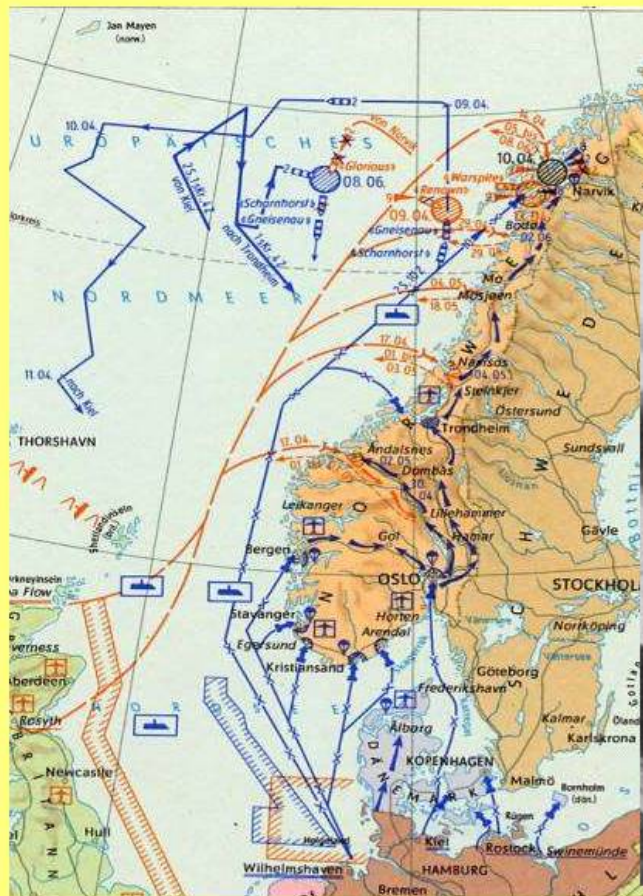
útok na Dánsko

1940

útok na Norsko

Narvik

Celkové dánské ztráty na životech 9. dubna činily 13 vojáků, 20 bylo zraněno. Současně přišlo o život také několik civilistů. Německé ztráty známy nebyly.

ZÁPADNÍ TAŽENÍ

- Západní tažení

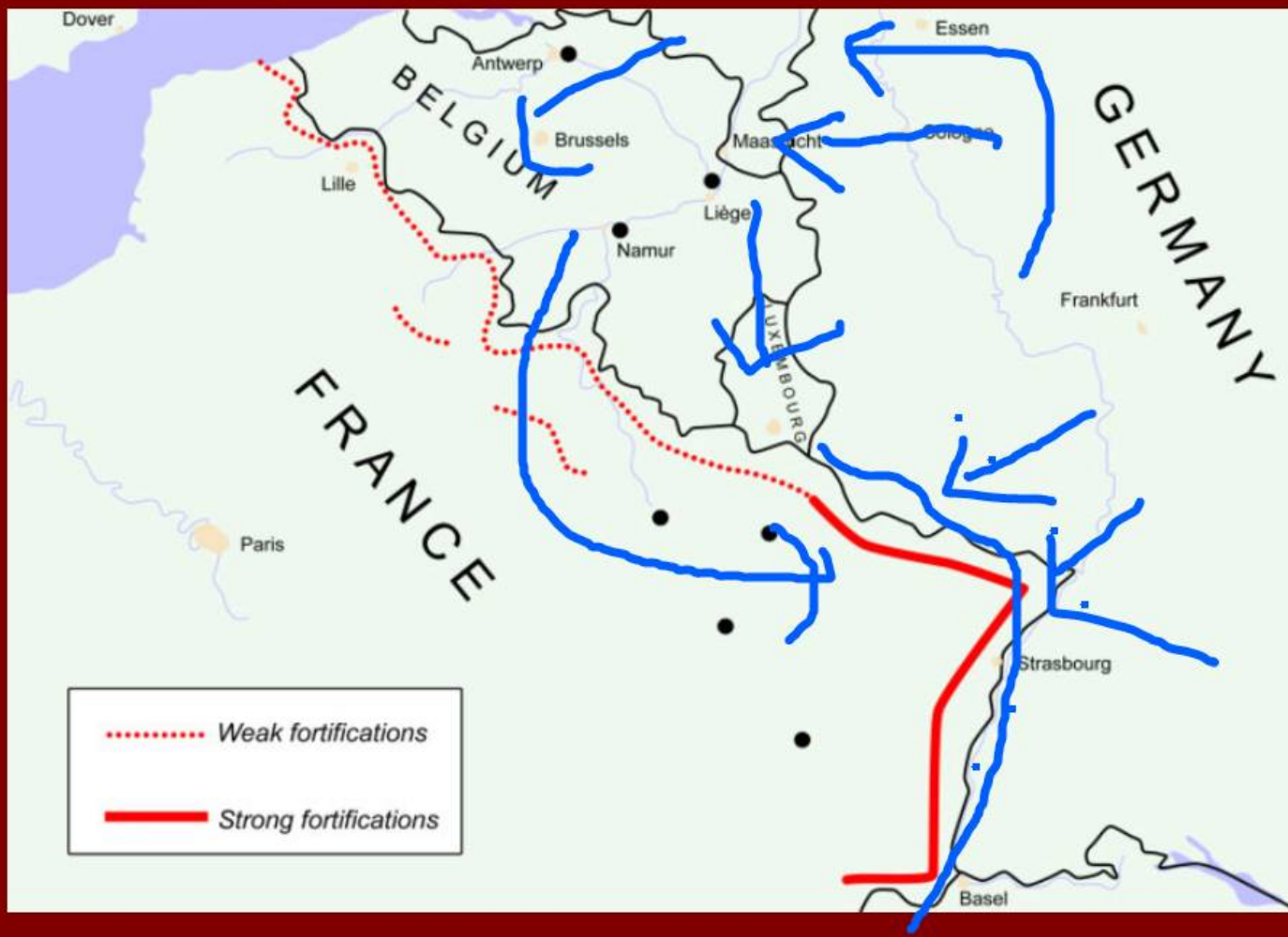
Tažení proti Francii

- Němci obešli obrannou Maginotovu linii a přepadli Francii ze severu
- **útok zahájen ?**
10. května 1940 – během několika dní obsazeno: ?
Nizozemsko, Lucembursko, většina Belgie
- **rychlý postup severní Francií ke kanálu La Manche**
– rozdělení spojeneckých sil – zatlačeny k moři
- **evakuace asi 350 000 mužů během května a června 1940 z přístavu Dunkerque do VB**

Situace v roce 1940

MAGINOTOVA LINIE

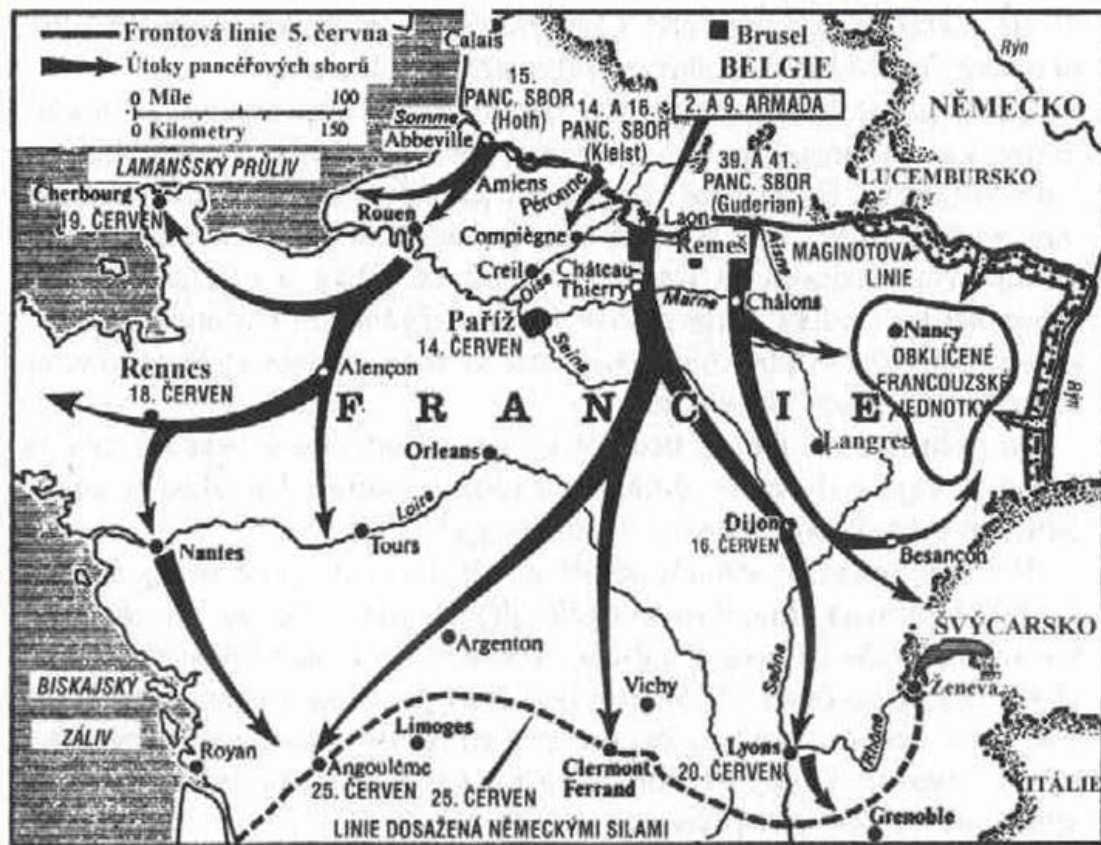
ovládnutí Beneluxu

útok na Francii

Fall GELB 1940

překročení kanálu v Belgii

**Útok na Francii začal 10. května 1940
výsadkem parašutistů v Nizozemí.**

německá pěchota v Bruselu

**Německé tanky Panzer 38(t) překračují
Meusu 10. května 1940**

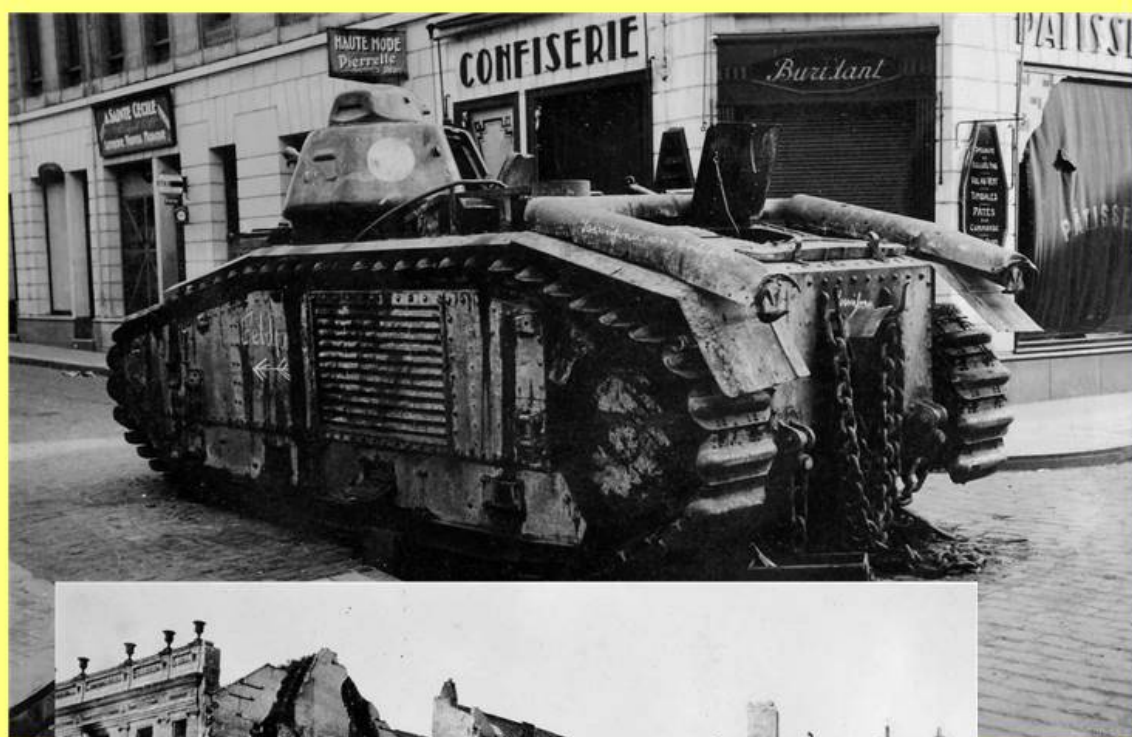
DUNKERQUE

evakuace Francouzů a Britů do Anglie

Le matériel abandonné par les Britanniques jonche les plages de Dunkerque ; au premier plan, deux victimes.

Porážka Francie

- **14. června 1940 ?**

Němci v Paříži, premiér Petaine podepsal podmínky příměří

- **Francie rozdělena na dvě části ?**

– sever okupován Němci

- jih – hl. město Vichi – vichistický režim, prezident Petain

<http://www.reflex.cz/Clanek16073.html>

odboj – v čele Charles de Gaulle

Němci v Paříži

**Vagón, kde byla podepsána
kapitulace v červnu 1940.**

gen Petain

De Gaulle

Rozdělení Francie

FRANCE

UNDER GERMAN
OCCUPATION
1940-44

Coastal Military Zone:
entry prohibited

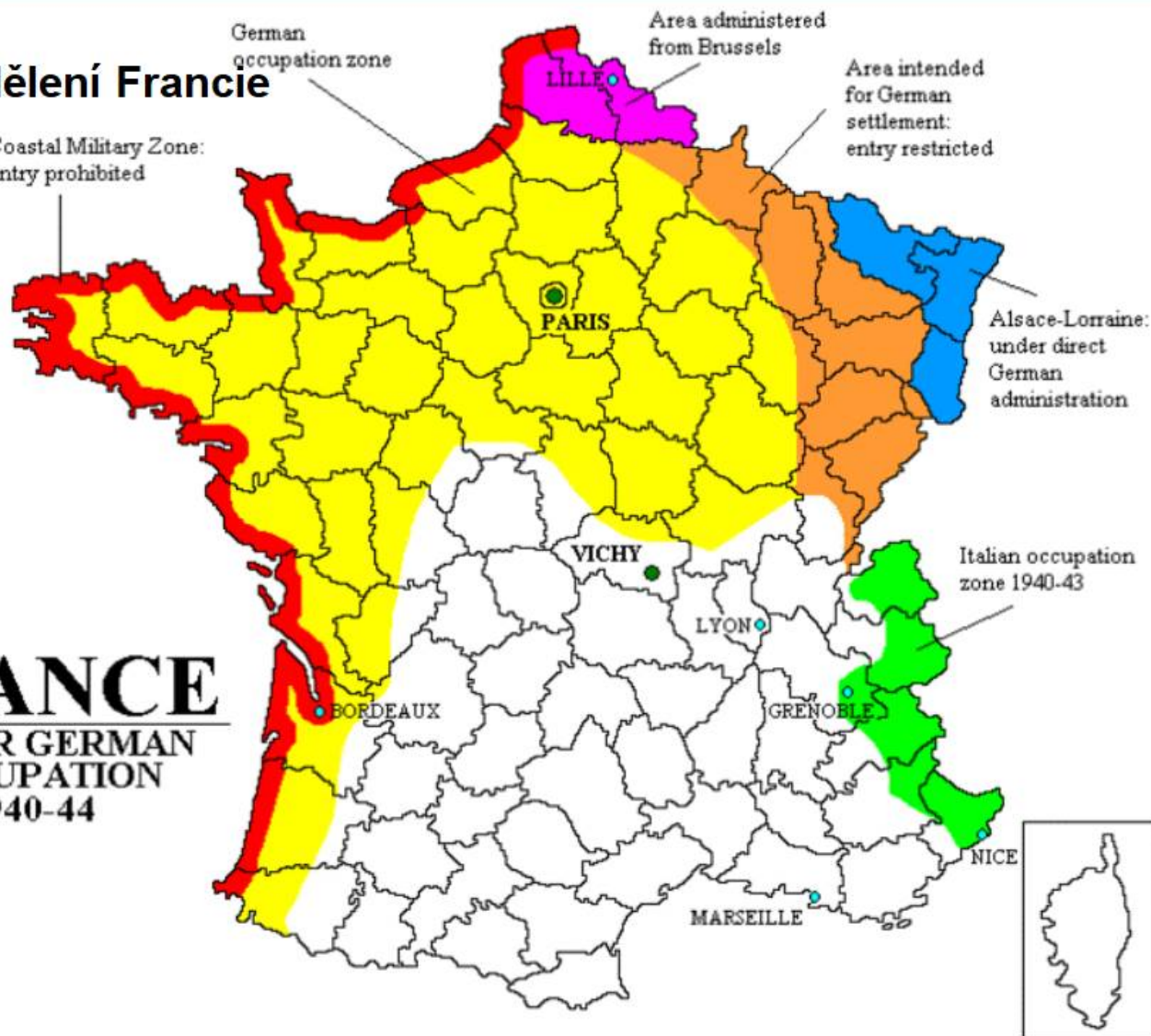
German
occupation zone

Area administered
from Brussels

Area intended
for German
settlement:
entry restricted

Alsace-Lorraine:
under direct
German
administration

Italian occupation
zone 1940-43

Britové vstupují do války – jejich jednotky jsou vytlačeny z Francie

- „Mohu Vám slíbit jen
krev, pot a slzy...“
- Winston Churchill

CHURCHILLUV NÁSTUPNÍ PROJEV

- *„Neslibuji Vám nic než krev, slzy a pot.
Čeká nás nejtěžší zkouška, před námi
jsou dlouhé měsíce bojů a utrpení.“*

Válka o Británii

- **16. července zahájení invaze na Britské ostrovy**
(Seelowe – Lvoun)
- **nutnost ovládnout vzdušný prostor nad VB a kanálem La Manche**
- polovina srpna – Luftwaffe – něm. letectvo – útok proti britským letištím, továrnám, bombardován Londýn
- **zpočátku situace pro Brity kritická**
- **RAF (Royal Air Force) – posíleno letci z ČSR, Polska, Belgie, Kanady...**

- britský průmysl se přeorientoval na válečnou výrobu
- Britové používali radar
- **německé bombardování – ohromné lidské a materiální ztráty, ale za pár měsíců bylo jasné, že Britové svoje území ubrání**
- **! První Hitlerův neúspěch ve válce !**

NÁLET NA LONDÝN

HAWKER HURRICANE

SPITFIRE SUPERMARINE

MESSERSCHMIDT ME 109

JUNKERS JU 87

Kromě britských pilotů RAF a FAA se bitvy o Británii účastnili též piloti z mnoha zemí světa, přičemž českoslovenští piloti tvořili jejich významnou složku.

Dle různých zdrojů se bitvy o Británii účastnilo 84 - 93 pilotů, z nichž velká většina pocházela z českých zemí. Dále se bojů účastnili ve větší míře piloti z Polska, Nového Zélandu, a Kanady, v menší míře z Belgie, Austrálie, Jižní Afriky, Francie, Irska, USA, Jamajky, Palestiny a Jižní Rhodesie.

Sestava Heinkelů v bitvě o Británii

Supermarine Spitfire 131. perutě RAF

Napadení SSSR

- operace Barbarossa – plán útoku proti SSSR – původně na květen 1941 – díky italským neúspěšným akcím zdržení:
- italské tažení proti Řecku – neúspěšné
- italské výboje v severní Africe proti Egyptu – katastrofální porážka Italů (britskými vojsky)
- Italové vyhnáni i z Habeše
- v únoru 1941 vyslali Němci Italům tankové jednotky na pomoc – Britové zatlačeni k Egyptu

TAŽENÍ NA BALKÁNĚ

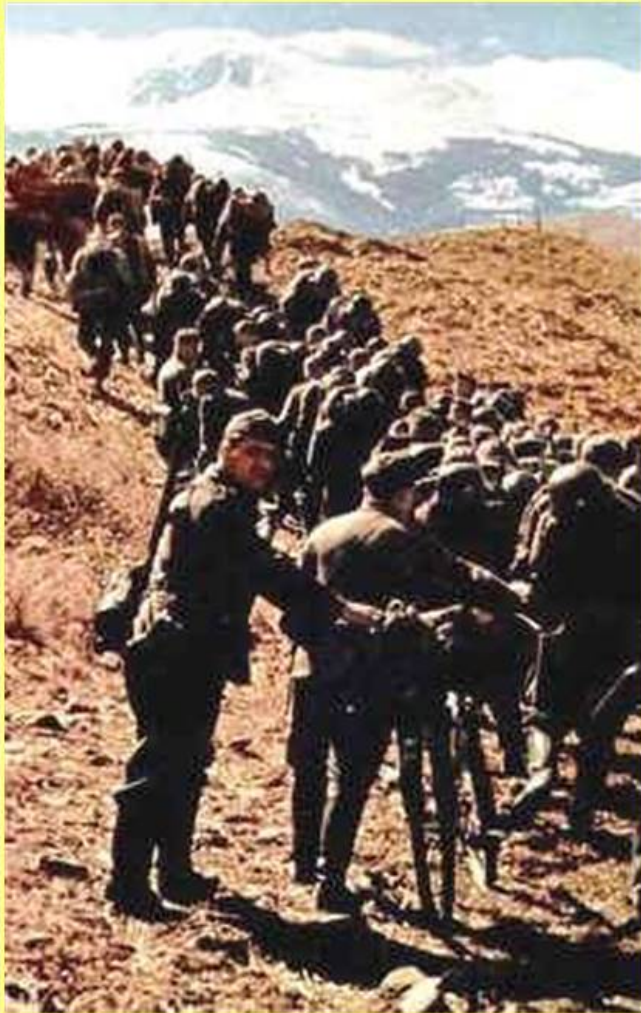
- **tažení Němců na Balkáně – blesková válka měla úspěch – obsazena Jugoslávie**
v Chorvatsku vytvořen proněmecký režim v čele s fašistickou ustašovskou vládou, (kruté zacházení se Srby a Židy)
 - **obsazeno i Řecko**
 - spojenci Hitlera – Maďarsko a Bulharsko – získal část řeckého a jugoslávského území
 - **boje na Balkáně přinesly měsíční zdržení akce Barbarossa**
- **Němci obsadili ostrov Kréta**

Řeční dobrovolníci

Řekové zahnali Italy zpět do Albánie

Řekové u bulharských hranic

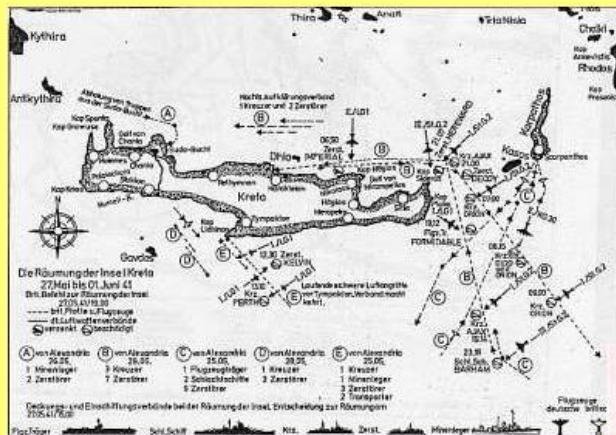
kapitulace Řecka

Kréta 1941

Němci Kréta 1941

dobytí
Jugoslávie.

"Ustašovci"

Tažení do Afriky

- Italové v září 1940 napadli Egypt, ale byli zatlačeni do Lybie
- Německo vysílá do Afriky expediční sbor, kterému velí generál Erwin Rommel

BOJE V AFRICE

- 1942 zpočátku úspěchy Němců (Afrikakorps – gen.Rommel), po vstupu USA do války iniciativa na stranu spojenců
- bitvy u Tobruku a u El Alamejnu
- gen.Montgomery (VB) a gen.Eisenhower donutili Německo ke kapitulaci

PODROBNĚJI

Afrika

zpočátku byli Němci velmi úspěšní a africké tažení bylo dáváno za vzor celé německé armádě. Nebude tomu navždy...

Africacorps

Erwin Rommel

1942 - bitva u El Alameinu

Montgomery Bernard Law

Vojáci Commonwealthu u El Alamejnu

1942

americké a britské jednotky se vylodily v Casablance, Oranu a Alžíru ve francouzské severní Africe ([operace Torch](#)).

Dwight D. Eisenhower

Britský křižníkový tank Mk VI Crusader I (A15)
během bojů v poušti

Přesun německé obrněné techniky v severní Africe

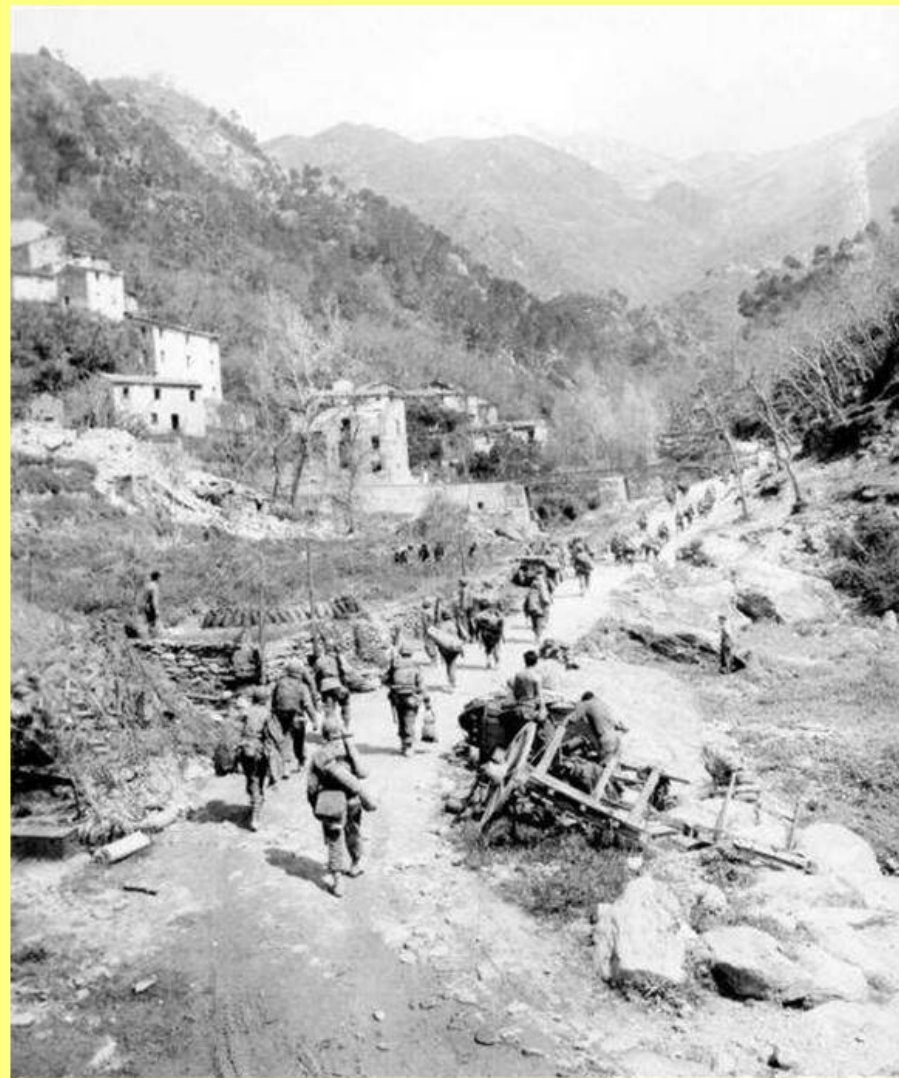

1943 bitva v Kasserinském průsmyku - Němci
připravili krutou porážku nezkušeným
Američanům.

Rommela ale vzápětí sklátila žloutenka a Britové prolomili Maretskou linii. A když Spojenci konečně dobyli i kótu 609, byly Hitlerovy dny v Africe definitivně sečteny.

Němečtí a italští váleční zajatci

síly Osy 13. května 1943 kapitulovaly.

Do zajetí padlo 275 000 italských a německých vojáků.

POSTOJ USA

- stále politika **izolacionismu**
- materiálně podporovaly VB a její spojenece (na základě zákona z března 1941 „Lend and Lease Act“) => bezúročná půjčka
- konvoje lodí z USA do VB se stávaly častým cílem německých ponorek

Situace v roce 1941

Situace v na přelomu 1940 – 1941 – ruská fronta 1941

OPERACE BARBAROSSA

- 22.června 1941 zahájilo Německo útok proti SSSR, tažení se zúčastnila také Itálie a další spojenci Osy
- Taktika bleskové války a nepřipravenost Rudé armády – rychlý postup Německa.
- Říjen 1941 obklíčen Leningrad (900 denní blokáda), wehrmacht (německá vojska) stála před Moskvou.

22.6.1941

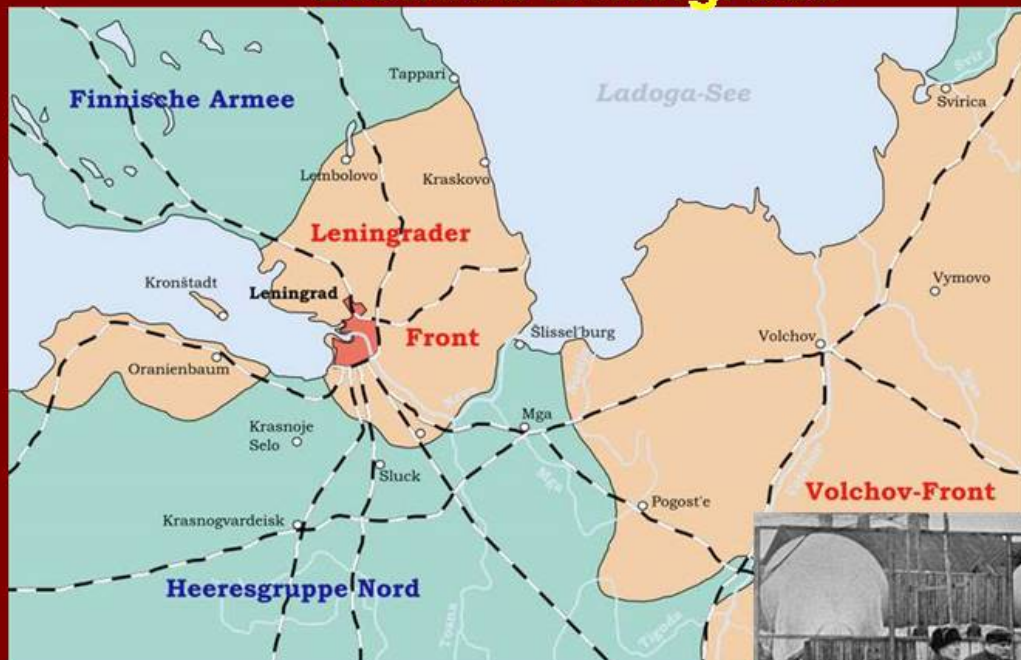
Útok proti SSSR – 2. etapa války

- **22. června 1941 – bez vyhlášení války – mohutná ofenzíva, na které se podíleli i němečtí spojenci**
- **útok ve třech směrech:**
 - 1/ na Leningrad**
 - 2/ na Moskvu**
 - 3/ přes Ukrajinu na Kavkaz**

- **první týdny pro SSSR katastrofální :**
Leningrad obklíčen (900 dní blokády do ledna 1943)
obsazena celá Ukrajina – na dobytém území
nacistický teror (koncentrační tábory, nucená práce)
postup k Moskvě
- **Velká vlastenecká válka** – totální mobilizace
hospodářství a obyvatelstva SSSR (průmysl na Sibiři,
Uralu, Povolží)
- **příchod mrazů Němce zastavil**

Blokáda Leningradu

- **v prosinci 1941 mohutná ruská ofenzíva před Moskvou**
– gen. Žukov – Němci donuceni k ústupu od Moskvy
- na jaře 1942 změna Hitlerovy taktiky – snažil se odříznout Moskvu od kavkazských ropných nalezišť a ovládnout stepi kolem Volhy = dopravní tepna
- **léto 1942 – Německo na vrcholu moci – ovládalo střední a západní Evropu – odolávala jenom VB (ponorková válka) – neúspěch u Moskvy považován za ojedinělou epizodu**

Sovětský těžký tank T-35

Německé síly deroucí si cestu plání kdesi v SSSR

Sovětští vojáci jsou odváděni do zajetí v roce 1941

Ruská pěchota útočí proti německým pozicím.

Civilní obyvatelstvo se ve velké míře podílelo na budování obranných pásem a kopání protitankových příkopů.

1941 - bitva u Moskvy

- Prosinec 1941 – zastaven útok na Moskvu, příčiny (Hitler podcenil sílu Rudé armády, mráz)
- Generál Žukov přešel do protiútoku – porážka Německa v bitvě o Moskvu – konec vyhlídek na rychlé ukončení války.
- Wehrmacht útočí jižním směrem – snaha odříznout Moskvu od nalezišť ropy.

Prosinec 1941, jednotky z Moskvy odcházejí na frontu

Sovětská zimní ofenziva

Protiútok sovětské pěchoty

Generál zima definitivně převzal velení a zastavil německou ofenzívu

SPOLUPRÁCE SPOJENCŮ

- Reakce Churchilla po napadení SSSR – prohlašuje SSSR za svého spojence – vznik protihitlerovské aliance (VB, USA a SSSR).
- Poskytnuta obrovská materiální pomoc Sovětskému svazu.
- Srpen 1941 Atlantická charta – první formulace válečných cílů (USA a VB, později SSSR a dalších 26 států).

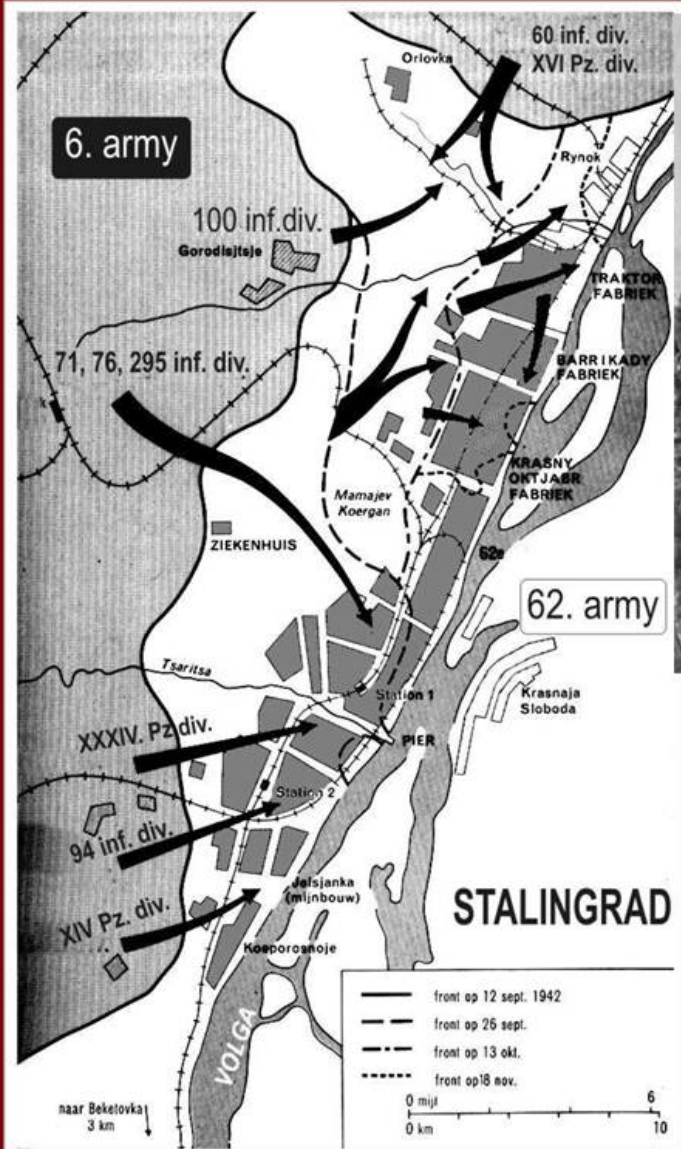

SPOJENCI

BITVA U STALINGRADU

- léto 1942 - rychlý postup německých vojsk k Povolží a Kavkazu
- Zahájen útok na Stalingrad – tvrdé pouliční boje, Němci téměř vítězí, ale Rudá armáda se ubránila a Němce obklíčila – únor 1943 se zbytek německé armády vzdal (gen.Paulus)
- Zlom v bojích na východní frontě

němečtí zajatci

polní maršál Paulus - zajetí

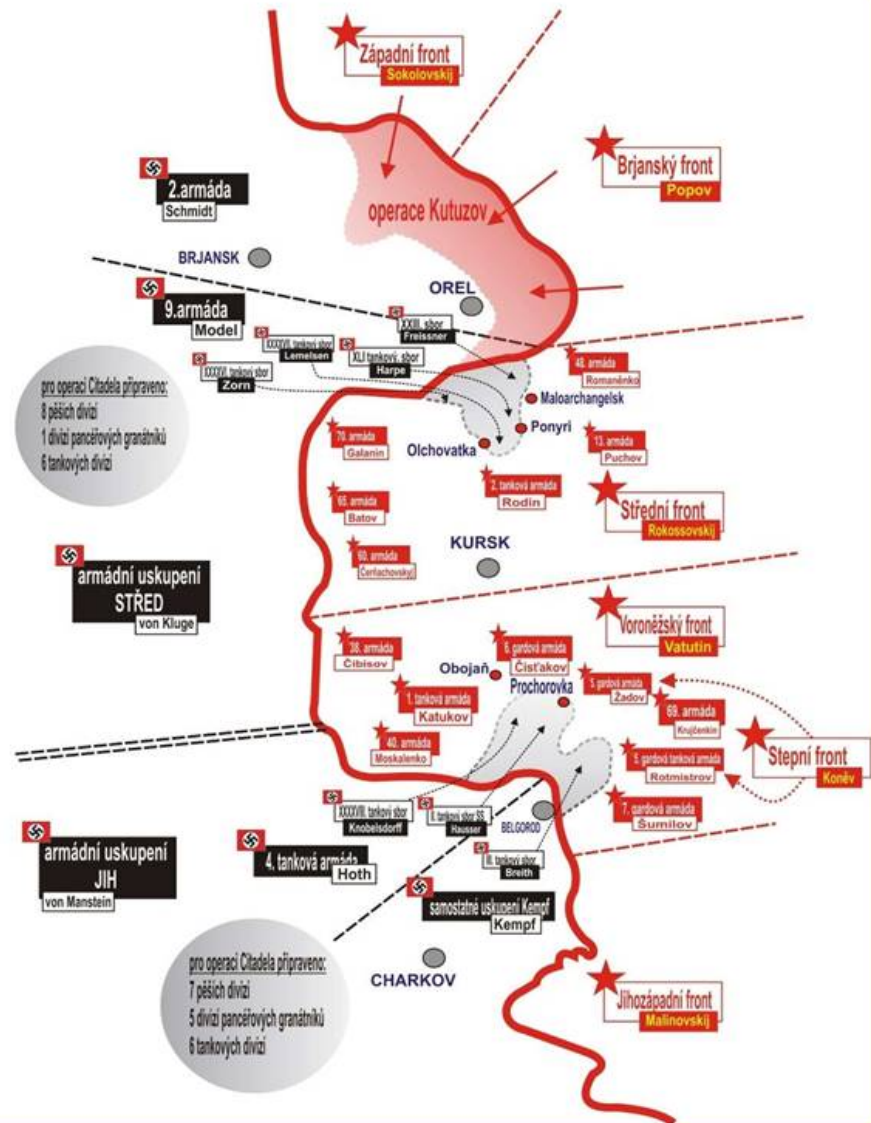

Mamajevova mohyla

BITVA U KURSKA

- červenec 1943 – Hitler se pokouší o zvrat – tanková bitva – SSSR má dvojnásobnou přesilu a poráží Němce
- Po porážce u Kurska už má německá armáda tak velké ztráty, že je nelze nahradit a zahajuje ústupové boje
- listopad 1943 osvobozen Kyjev
- leden 1944 ukončena blokáda Leningradu

Bundesarchiv, Bild 101III-Cantzler-077-39
Foto: Cantzler | 1943 Sommer

Členové útvarů Waffen-SS se přeskupují k útoku.

Kolona Tigrů

Sovětské tanky KV-1S připravené k boji

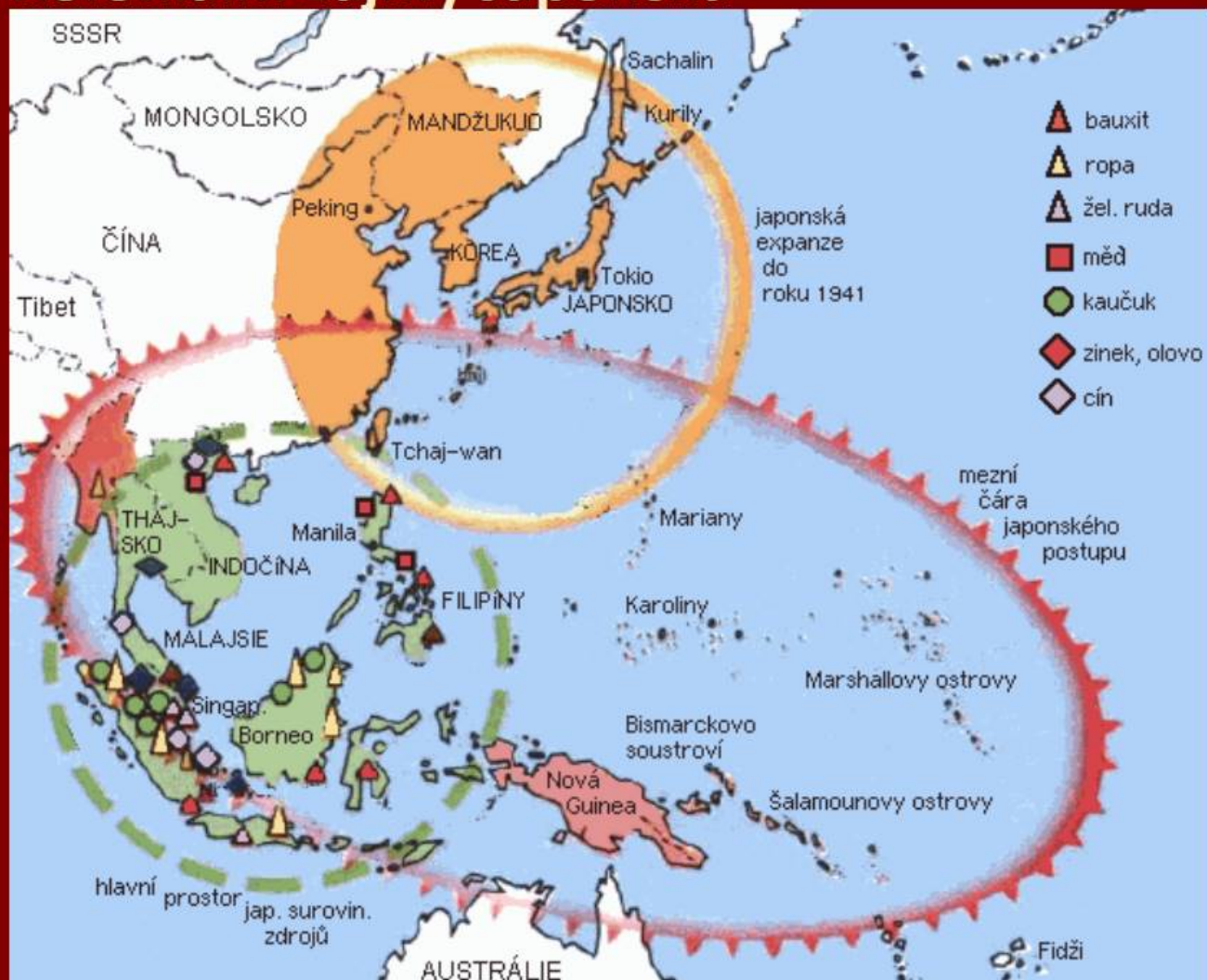

VSTUP USA DO VÁLKY

- 7.12.1941 Japonci napadli americkou základnu Pearl Harbor (Havajské ostrovy)
- Důvod:
 - americká podpora spojencům
 - zničení amerických letadlových lodí

Důsledek: USA vstupují do války = válka se stává světovou

Koloniální zájmy Japonska

Japonská expanze a válka v Tichomoří

- **září 1940 – Japonsko si podmanilo francouzskou Indočínu –Vietnam, Kambodžu, Laos**
- **snaha o ovládnutí celé Asie a Tichomoří**
- **potřeba zbavit se vojenské přítomnosti USA v této oblasti**
- **bez předchozího vyhlášení války – 7. prosince 1941 – zkáza amerického přístavu Pearl Harbor na Havaji**

- **Japonsku vyhlásila válku VB, Německo a Itálie vyhlásilo válku USA**
- Japoncům se podařila blesková válka, stali se pánem moře a postupovali rychle i na pevnině
- **v 1. polovině roku 1942 Japonci ovládli celou oblast západního Pacifiku – nevýhodou velké vzdálenosti**
- **vytlačeny americké posádky z Filipín**
- **Američané si ubránily drobný ostrov Midway jako „letadlovou loď“**

- nasazeno loďstvo (porážka britského loďstva) a letadla
- pokus o psychologický zvrat (Japonci stále vítězili)
 - Američané 18. dubna 1942 bombardovali Tokio –
 - letadla vzlétla z letadlové lodi Hornet – důležitý morální význam akce

Photo # 80-G-182874 Pearl Harbor, looking southwest, 30 October 1941

PEARL HARBOR PŘED ÚTOKEM

Photo # 80-G-411117 Ford Island and East Loch, Pearl Harbor, 3 May 1940

Photo # 80-G-19942 USS Arizona burning at Pearl Harbor, 7 December 1941

PEARL HARBOR PO ÚTOKU

Photo # 80-G-19943 Wrecks of USS Downes & Cassin, 7 Dec. 1941

Photo # 80-G-32836 Burning PBY at NAS Kaneohe after Japanese attack, 7 December 1941

Photo # NH 50926 Parade Ground, Pearl Harbor Marine Barracks, during Japanese air attack

Záchrana přeživších z USS Virginia

Japonské úderné letecké svazy připravené k útoku

VÁLKA V TICHOMOŘÍ

- cílem Japonců ovládnout Tichomoří a JV Asii
- Zpočátku úspěchy (Barma, Malajsie, Filipíny, Indonésie)

OBRAT

- červen 1942 – „bitva letadlových lodí“ u Midway
- Srpen 1942–únor 1943 – boj o Guadalcanal

BITVA V KORÁLOVÉM MOŘI 4.-9.5.1942

Hořící USS Lexington během bitvy v Korálovém moři

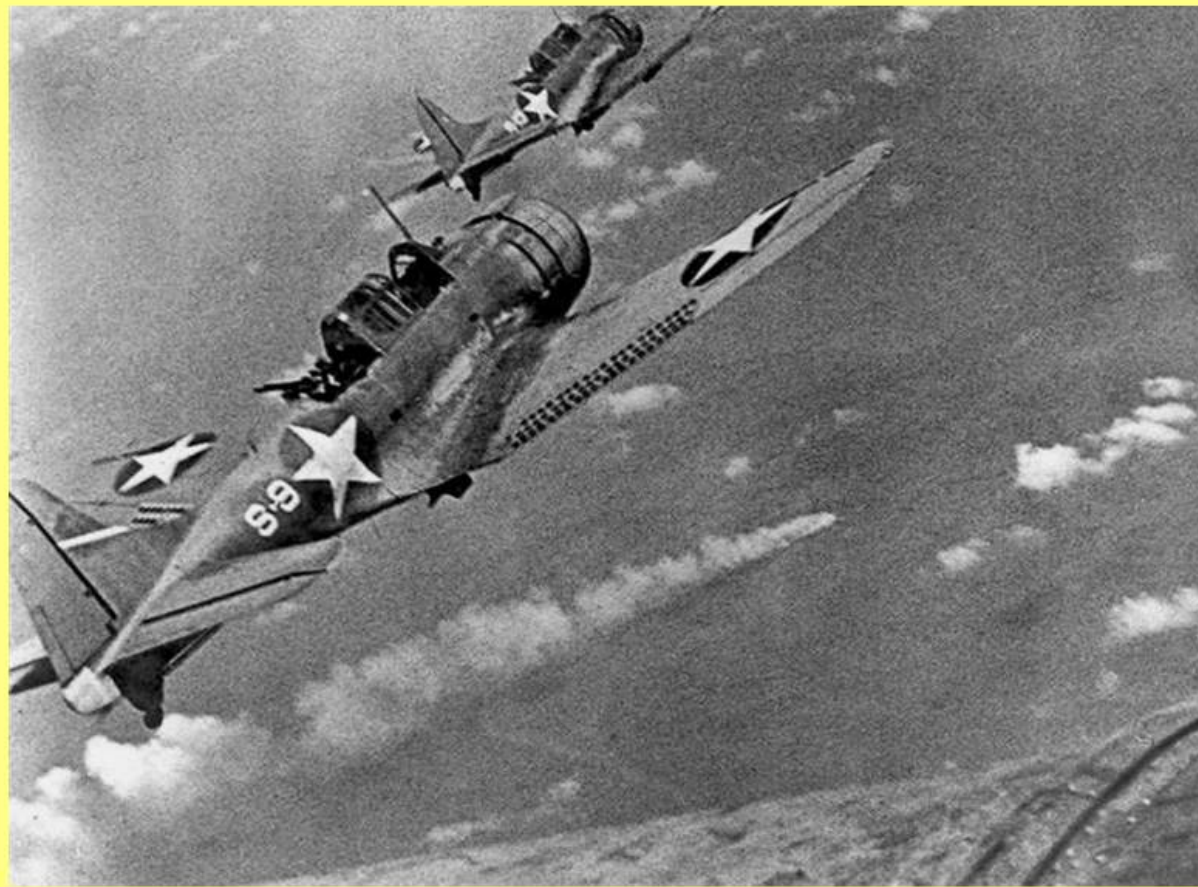

bitva v Korálovém moři

bitva u Midway 1942

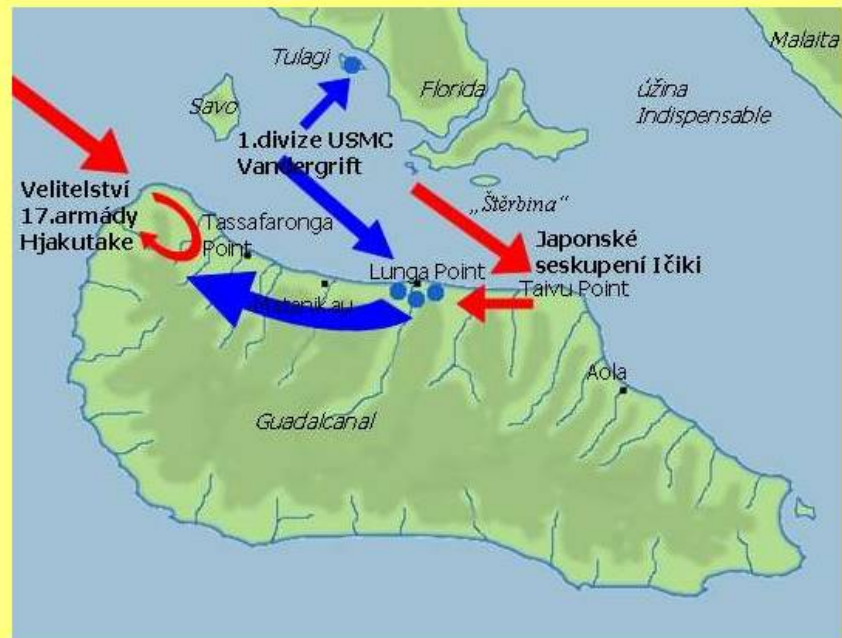
Atol Midway na konci roku 1941

Letouny SBD Dauntless US Navy 6. června 1942. Pod nimi hořící křižník Mikuma

bitva o Guadalcanal

1942 - 1943

Stíhací letouny Wildcat na Hendersonově letišti na Guadalcanalu

BOJE V ITÁLII

- Červenec 1943 vylodění spojenců na Sicílii – převrat v Itálii – Mussolini uvězněn
- Hitler nechal obsadit Itálii, Italové odzbrojeni – úporná německá obrana – Itálie přechází ke spojencům
- červen 1944 osvobozen Řím, sever Itálie loutkový fašistický režim – boje až do konce války

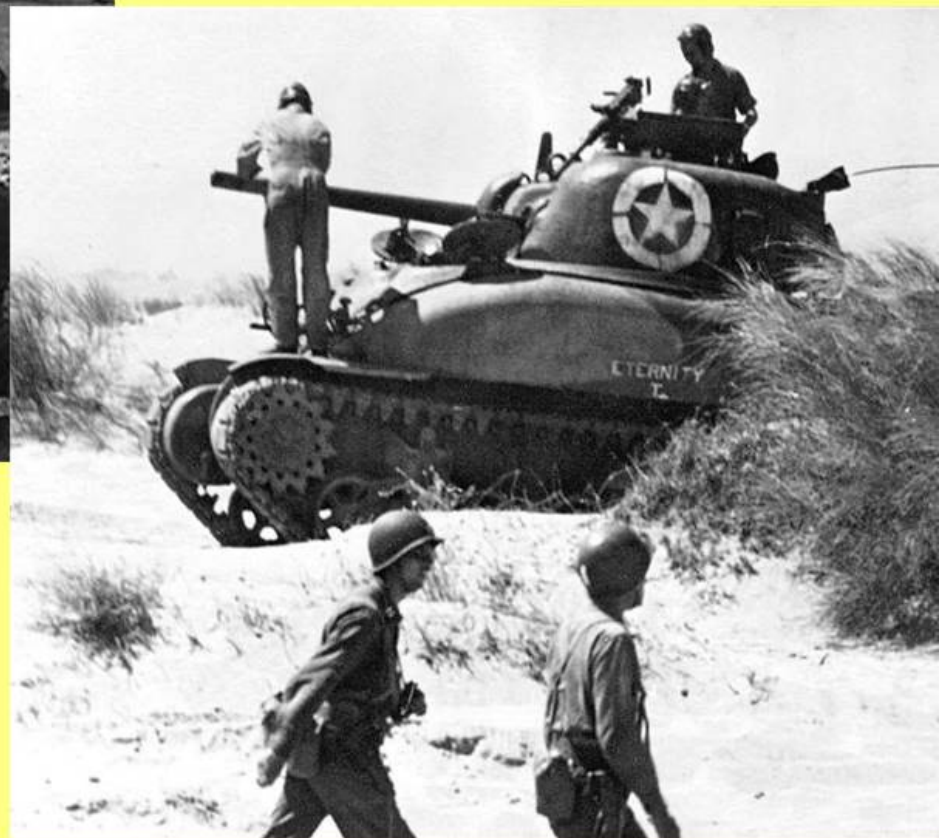
OPERACE HUSKY - SICÍLIE 1943

George S. Patton, velitel americké 7. armády, která jako první dosáhla Messiny

**Vylodění britských jednotek na
Sicílii 10. července 1943**

Americká posádka při kontrole tanku po vylodění

osvobození Říma

Mussolini (druhý zleva), jeho milenka Clara Petacci (uprostřed) a jiní fašisté lynčovaní na benzínce v Miláně

VELKÁ TROJKA

- leden 1942 – Spojené národy
 - 1942-43 další jednání mezi USA, VB a SSSR, i když panovala vzájemná nedůvěra
 - společný válečný cíl – bezpodmínečná kapitulace Osy
 - politické otázky budou řešit až po válce
- Tehránská konference – 1.schůzka
Velké trojky – závazek otevřít v květnu 1944 druhou frontu ve Francii

VYLODĚNÍ V NORMANDII

- 6.6.1944 Den D – vylodění v Normandii (generál Eisenhower) – přípravy, ale už od jara
- včele německého vojska maršál Rommel
- jednotky tvořili zejména Američané, Britové a Kanad'ané, největší ztráty na pláži Omaha.
- srpen 1944 osvobozena Paříž - vytvořena prozatímní vláda – včele Ch. de Gaulle
- V září 1944 osvobozena celá Francie.

vylodění v Normandii

6. 6. 1944

den D

- **pomalý postup do francouzského vnitrozemí**
- srpen 1944 osvobozena Paříž, v září celá Francie
- **postupovali dále přes Belgii a Nizozemí k Německu**
- **poslední pokus o německou ofenzívu v Ardenách** – mohutný tankový útok spojence přinutil ustoupit o desítky km
- ústup jenom dočasný
- **závěrečná ofenzíva spojenců – od poloviny ledna 1945**
- **březen 1945 – překročení Rýna, duben Labe**

osvobození Paříže - 1944

ARDENY 1944

Němečtí vojáci postupují podél
zničené americké kolony.

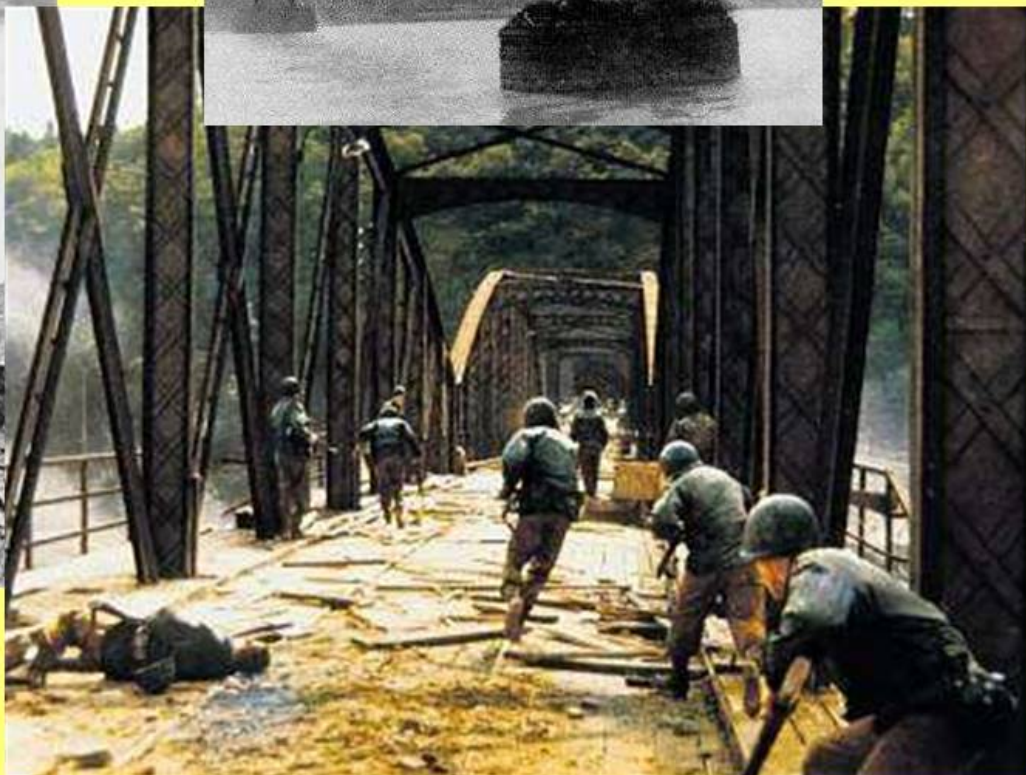
Američtí vojáci v Ardenách

Malmédský masakr -17. prosince 1944 zavražděno 71
neozbrojených amerických válečných zajatců
německý velitel Jochen Peiper

most u Remagenu 1945

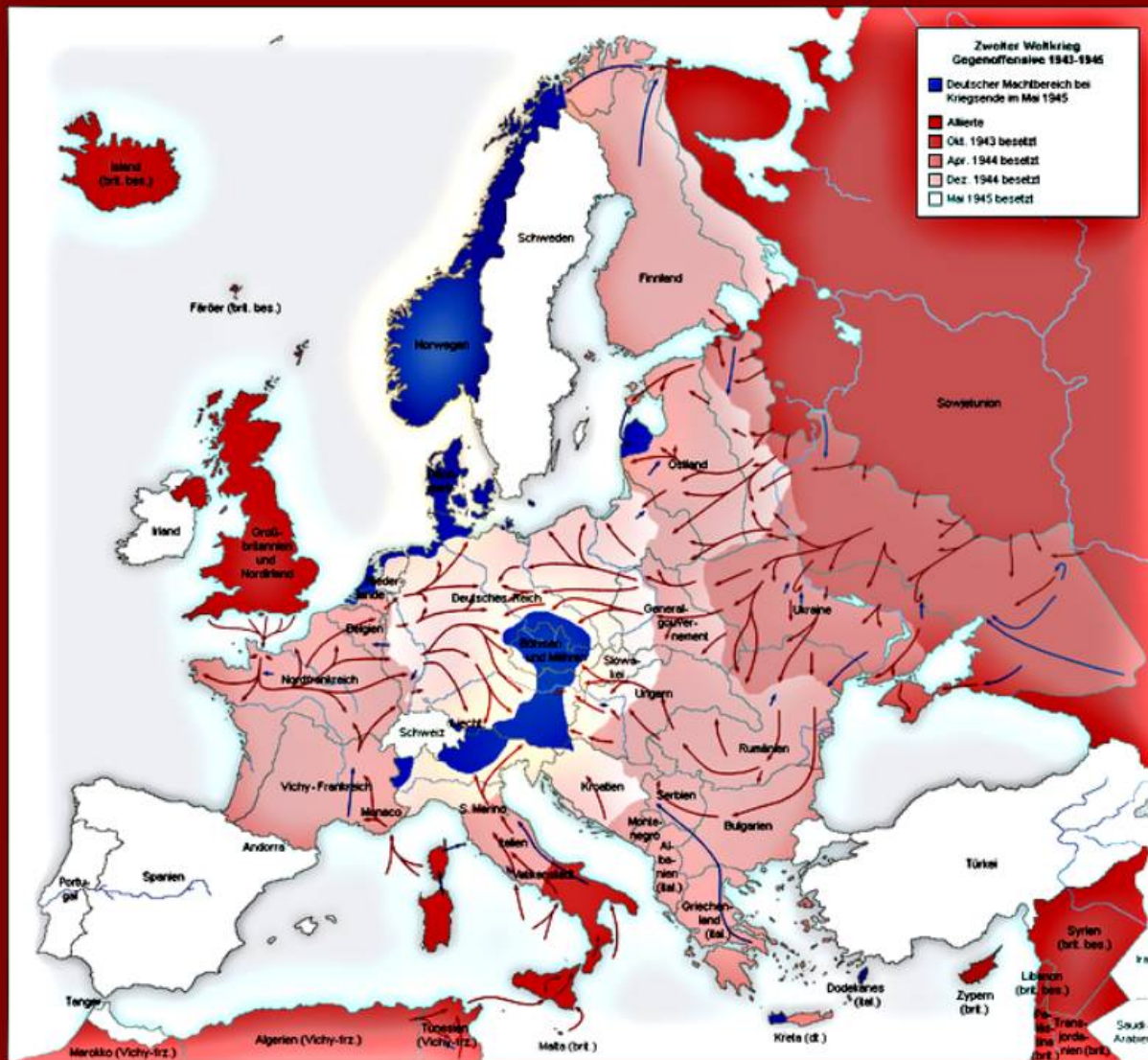

Východní fronta

uč. 85

- **od bitvy u Kurska – situace pevně v rukách Rudé armády**
- **postupovala do střední a jihovýchodní Evropy**
- léto 1944 - státní převraty v Bulharsku Rumunsku – vyhlásily Německu válku
- říjen 1944 – osvobození Jugoslávie za pomoci srbských partyzánů
- od jihu útok proti Maďarsku
- na severu Evropy kapitulovalo Finsko
- **Rudá armáda přes Pobaltí do Polska**

Situace 1943 - 1945

letní ofenzíva 1944 Operace Bagration

Sovětské houfnice 203mm od 3. běloruského frontu v palebných postaveních, léto 1944.

Varšavské povstání uč. 85

- 1.srpna 1944 ve Varšavě protiněmecké povstání – nekomunistický odboj, sovětská vojska mu nepomohla, i když byla před Varšavou
- Němci Varšavské povstání během dvou měsíců zlikvidovali

JALTSKÁ KONFERENCE uč. 85 – 86

- **únor 1945 na Krymu – konference velké trojky – požadavek bezpodmínečné kapitulace Německa,**
- **jeho rozdělení do okupačních zón, potrestání válečných zločinů**
- **poválečné uspořádání světa – v osvobozených státech volby**
- **polské území zabrané Sov. svazem 1939 mělo SSSR zůstat, Polsko odškodněno na západě na úkor Německa**
- **později se však staly sovětskými satelity – vznikl Jaltský mýtus**

- **Sovětský svaz se zavázal po skončení války v Evropě vyhlásit válku Japonsku**
- **na základě dohody konference vytvořena v San Francisku od dubna do června 1945 OSN – 51 států**

KONEC VÁLKY

- polovina dubna – zahájen útok Rudé armády na Berlín
- drtivá přesila Rudé armády
- 30. dubna spáchal A. Hitler v podzemním bunkru sebevraždu
- definitivní porážka – 7. května 1945 v Reměši (Regensburg) bezpodmínečná kapitulace německé armády (gen. Jodl) – protože se nezúčastnily špičky sovětské armády - na nátlak Stalina pouze dočasná kapitulace
- znovu podepsána v Berlíně 9. května (polní maršál Keitel)
- konec druhé světové války v Evropě

Mrtvý A. Hitler?

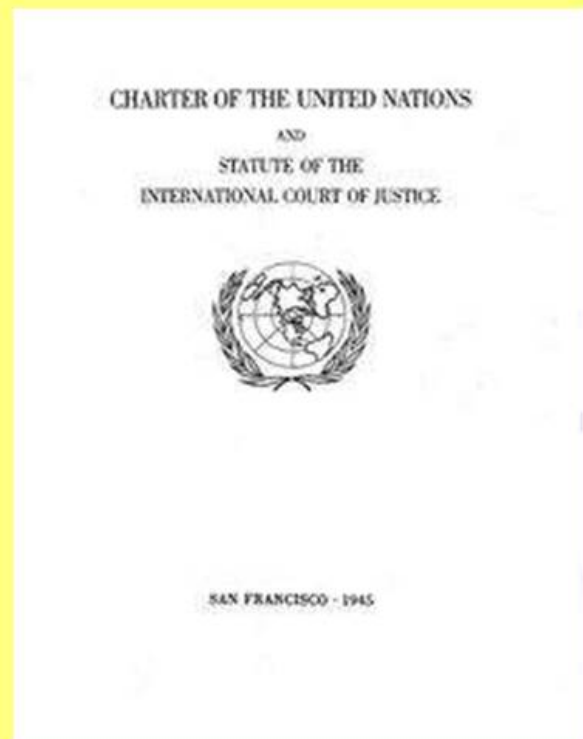
Podpis kapitulace v Berlíně – polní maršál Keitel

ZALOŽENÍ OSN

- 1945 ustavující zasedání Organizace spojených národů (zakládajícím členem i Československo)
- Charta OSN – ochrana míru, lidských práv, zabezpečení blahobytu všech národů

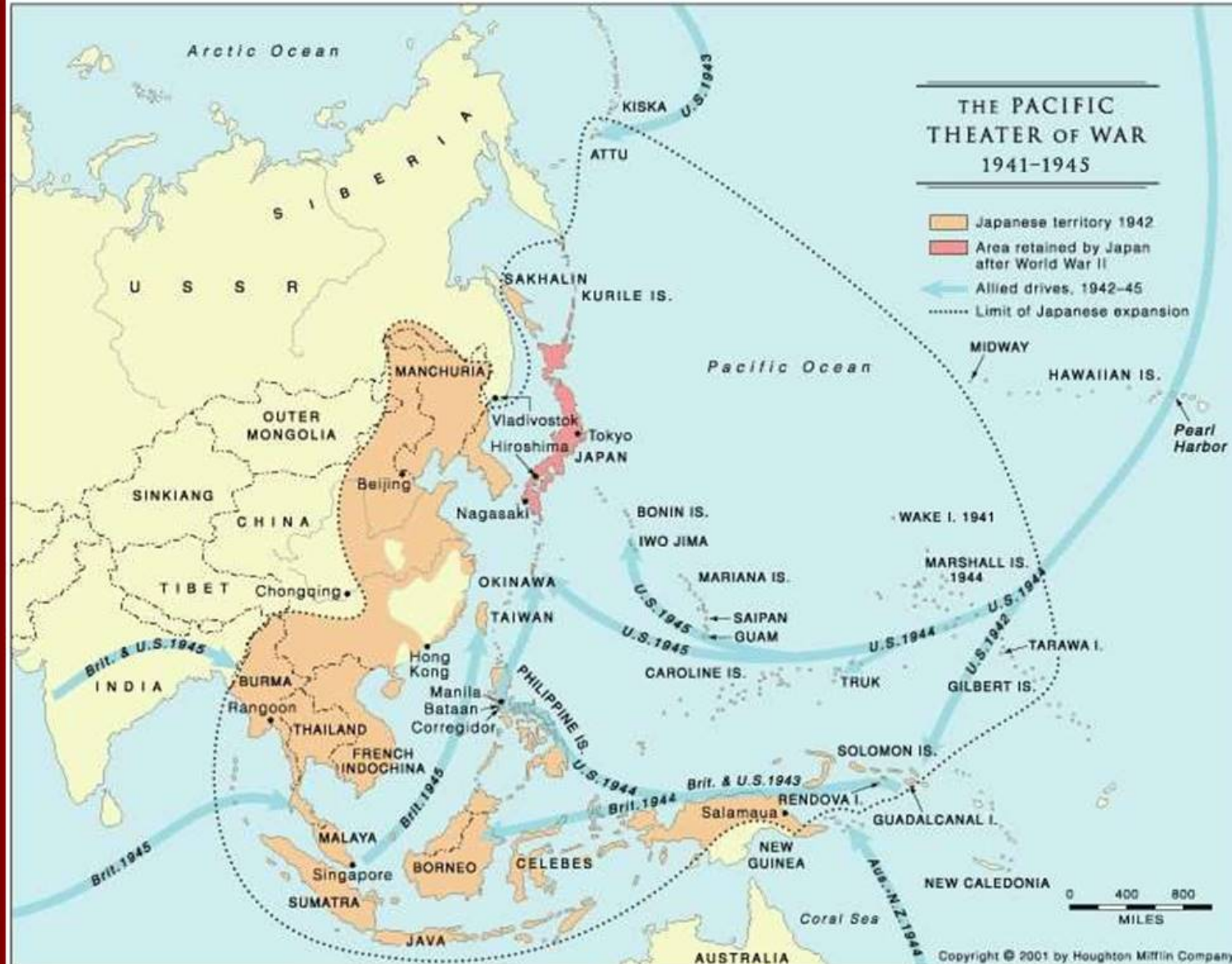
Podpis Charty OSN v San Franciscu (1945).

KAPITULACE JAPONSKA

- USA se zaměřily na porážku Japonska
- Duben 1945 obsadily Filipíny a ostrov Okinawa, vítězily i v JV Asii, bombardovaly japonská města
- Japonci bojovali do posledního muže, letci sebevrazi (kamikadze)
- USA chtěli předejít dalším statisícovým ztrátám životů vojáků, nabídly Japonsku kapitulaci, Japonci ale nepřijali

THE PACIFIC THEATER OF WAR 1941-1945

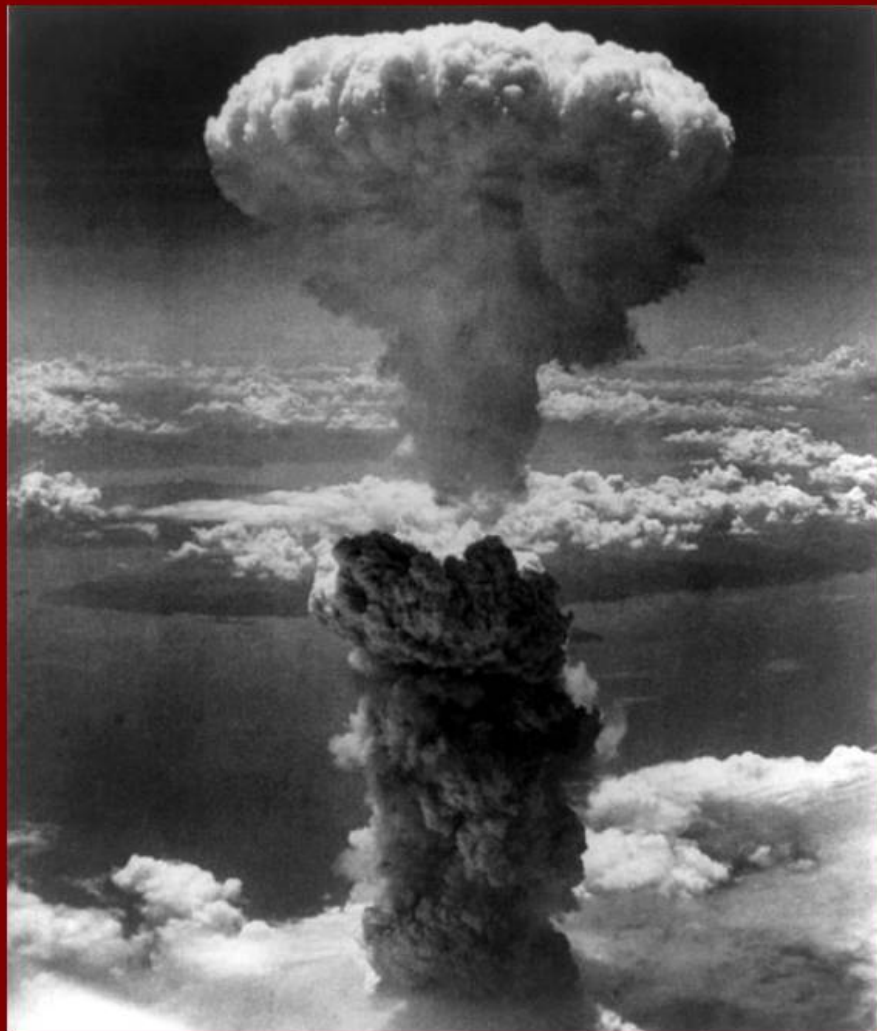
- Japanese territory 1942
- Area retained by Japan after World War II
- Allied drives, 1942-45
- Limit of Japanese expansion

ATOMOVÁ BOMBA

- červenec 1945 úspěšně vyzkoušena, prezident Harry Truman dal pokyn použít ji proti Japonsku
- 6.srpna svržena na Hirošimu a 9.srpna na Nagasaki
- 2.září podepsána kapitulace Japonska na palubě amerického křižníku Missouri

LITTLE BOY

NAGASAKI

Kamikaze

kapitulace Japonska

sedící MacArthur

KONCENTRAČNÍ TÁBORY

- Počátky budování **vyhlazovacích táborů** pro židy, Slováky a cikány – Osvětim, Majdanek, Bergen Belsen, organizuje Heinrich Himmler.
- Vyhlazeny 3/4 židovské populace
- termín holocaust = vyhlazování
- *holocaust = hebrejsky zápalná oběť, toto označení je tedy poněkud nepřesné*

Holocaust

- Fašistický režim od samého počátku své existence plánoval systematické vyvražďování ras, které považoval za méněcenné – především židů, cikánů a Slovanů.
- Pro likvidaci ras, které neměly v „Novém světě“ místo byly používány vyhlazovací tábory.
- O zvěrstvech v táborech věděla celá fašistická garnitura, ale největší odpovědnost nesl Hitler a autor teorie vyhlazení ras – velitel policie a SS Heinrich Himmler

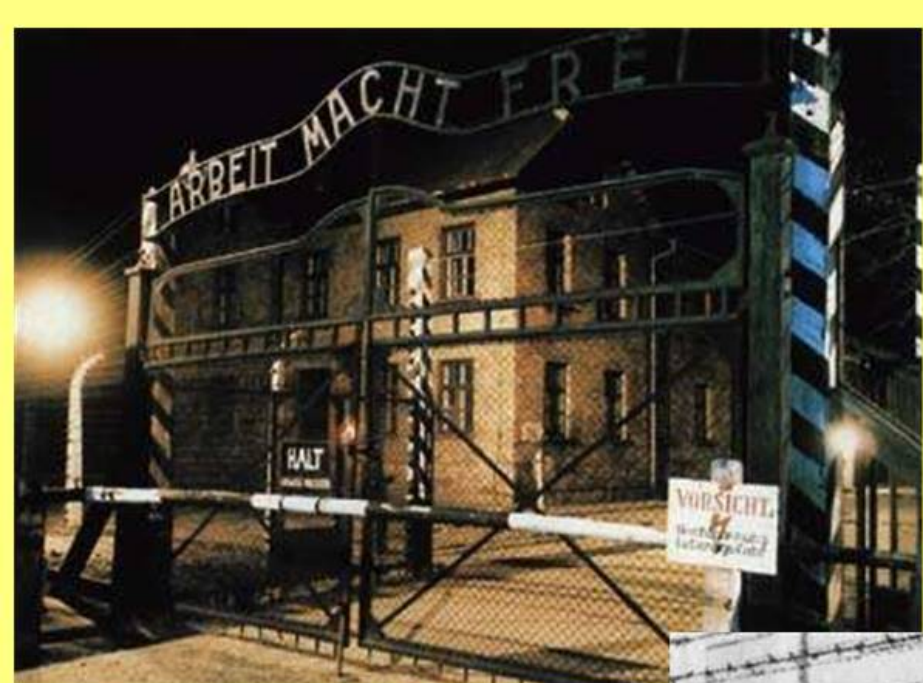

Tábory

- Byly různého typu a používaly se zde také různé metody masové likvidace – utýrání hladem, popravy v plynových komorách za použití přípravku CyklonB nebo fyzická likvidace těžkou prací za minimálního příjmu stravy

Mathausen

Osvětim, hlavní brána

Selekce Židů v Osvětimi

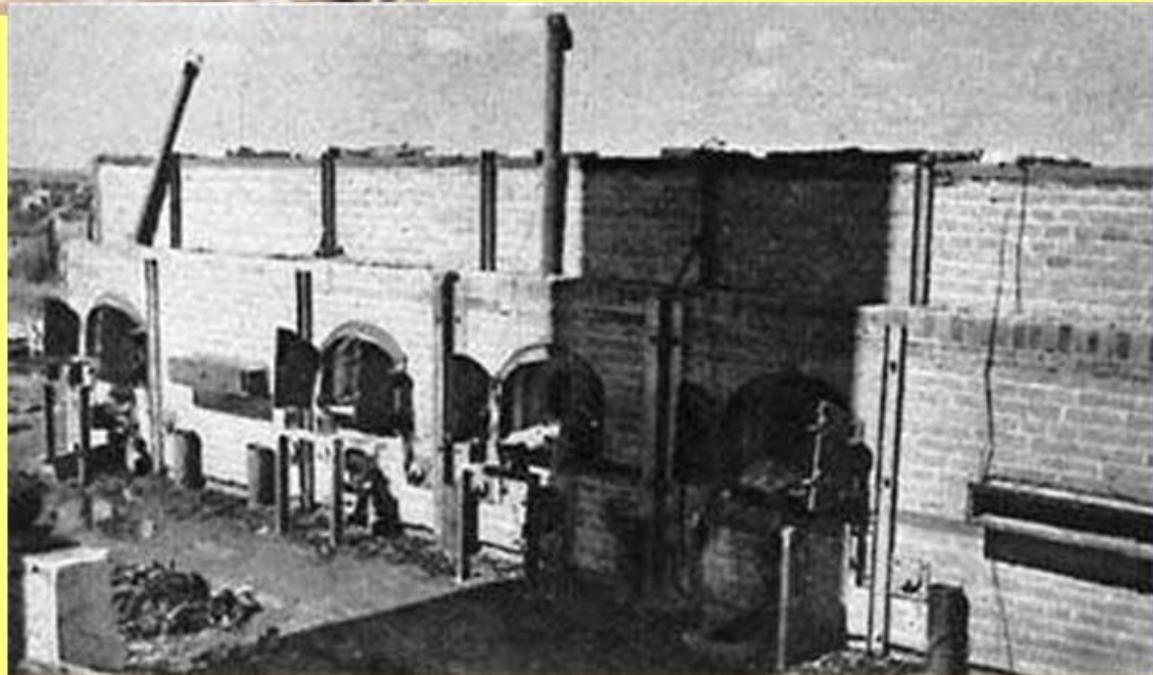

Osvětim - zatím živí

Osvětim, mrtví

Krematorium v Majdanku

Časté byly také pokusy na lidech, které prováděla řada německých lékařů. Táborů bylo mnoho po celé říši a jejich existence byla pečlivě tajena.

Osvětim

Sachsenhausen